

Ба 52 659

11-5
4413

Б 8

Д. № 505.

Б Д 81

Ба 52659

А. Л. ДУДАР

**І ЗАЛАЦІСЬЦЕЙ
І СТАЛЁВЕЙ...**

7
Ф. 8. 20. 568
4413

ВЫДАЊНЁ Ц.Б. "МАЛАДНЯКА"
МЕНСК ~ 1926

83233

116

116

ас
10918

Ба 52659

А Л. Д У Д А Р

І ЗАЛАЦІСЬЦЕЙ І СТАЛЁВЕЙ

ЛІРЫКА

7 а. 26. 568.
4413

Ба 52659

201. 74

См. Seriali

2005. 10. 25

Бел. 2005

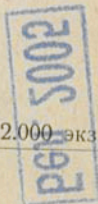
ВЫДАЊНЕ ЦБ МАЛАДНЯКА
МЕНСК—1926

25. 04. 2009

Галоўлітбел № 19285.

У ліку 2.000 экз.

Менск, 2 друкарня БДВ. № 3392.

DIES IRAE.

МАЛАДНЯКУ.

Ўсё прайшло...
І сьледу больш няма—
і мяцежны шлях, і перазвоны...
Скрозь тугу, імглістасьць і туман
Ўсё прайшло бяз крыўд і без праклёнаў.

Калі трэба—пойдзем на нажы,
сэрца вытачым на жвір, на камень...
Мы жылі,
жывём
і будзем жыць,
бо ў прасторах Заўтра спатыкаем.

Шмат было, шмат будзе перашкод...
Спавіюць туманы пуцявіны...
Толькі крок сталёвей—з году ў год,
шлях шырэй—з гадзіны у гадзіну.

Шмат было прастораў і журбы,
шмат імкненняў—звыклых і нязвыклых..
О, як цяжка сьцежкі церабіць
да шляхоў далёкіх і вялікіх!..

Калі трэба згінуць..
Ну, дык што!..
Шмат прайшлі..
Ня шкода і загінуць.
Не павінна змоўкнуць хараство,
будзе воля дружнай і адзінай.

Можа скажуць—
не па сілам боль,
радасьці і крыўды не па сілам...
Усё роўна—
чым далей, тым больш,
толькі-б рунь буйней закаласіла.

Знаем—намі пройдзеных пуцін
не забыць, ня знішчыць, не закрэсьліць...

.
Ня спыняцца, а далей ісьці
да жыцьця, да радасьці і песьні.

26 мая 1926 г.

ДНЯМ НЯ ЗМОЎКНУЦЬ.

Дням ня змоўкнуць, не!
Дням
ня згубіць галавы.
Тым, чый агонь датлеў,
нашай
ня мяць
травы.

Лёскаць плугоў і кос,
зуб'яў машынных грызь
будуць другіх вякоў
вежыць
новую
высь.

Бурай заб'ецца кроў,
вылячыць крыўды сіль.
Звонам
конскіх
падкоў
будзе дзень галасіць.

Рвіся,
шалёны галёп
з доўгіх і цяжкіх троп.
Часу ўпартаму ў лоб
золатам коўкім строф!

Толькі ні кроку назад.
Толькі
наперад
і ўвысьь...
Дзён такіх
не закілзаць.
Дням ня згубіць галавы!

22—II—26 г.

ТРІУМФ.

I.

Я ня знаю, што будзе заўтра:
мне сягонья—апошняя мяжой;
дні стаяць сталёваю вартай
паміж будучынай і мной.

Знаю толькі—будзе другое,
заквітнеюць другія дні...
Сёняшняе ўсё, і дарагое
непатрэбным стане другім.

Можа, заўтра будуць сьмяяцца,
можа, будуць сьмяяцца з поэта...
Зарастуць дарогі рутай-мятай,
зарастуць дарогі белым цвіетам.

Гэтак кніга—адкрылі і зачылі,
прачыталі—ды і зноў на паліцу...
Бачу Будучыну з сінімі крыльямі,
стану і буду ёй маліцца.

II.

Гаварылі, сьмяяліся, плакалі,
гандлявалі душой і целам...

— Хто ня з намі—зацкаваць сабакамі,
ня жыцьцё таму ў сьвеце белым.

І ўзялі паяскі і лапці.

І кашулі надзелі зрэбныя...

— Нам цяпер сьмяяцца, ня плакаць,
нам нічога болей ня трэба.

І хадзілі другія ў смокінгах,

і курылі тытун заморскі:

а такія ня ўскінуць і вокам

на бязьлітаснасьць і на жорсткасьць.

Не хачу ў чужое ўбірацца,

каб лякеркі блішчэлі на нагах.

Калі-ж лапаць—адзнака нацыі,

дык і я тады рэнэгат!..

III.

Мне пляваць на сьвятых і на бога..
Знаю—цудаў нідзе не спаткаць.
Вось каб мне заснуць на доўга,—
сотні, тысячы год праспаць.

Я прачнуся у іншым сьвеце.
Што там будзе?.. Ня мне згадаць..
Можа будзе адменены вецер
і вісецьме дзень на правадах...

Можа кожны камень заіскрыцца.
Будуць дзеці ад мяне ўцякаць.
Завядуць мяне людзі ў зьвярынец
і напішуць:

„РУКАМІ НЕ ЧАПАЦЬ!..“

Буду я глядзець і дзівіцца,
як зьмянілася ўсё на сьвеце.
Можа, мне як-небудзь прысьніцца,
наша поле, сонца і вецер.

Год Кастрычніка сёмы.

БРАТЫ.

Зацьвіла жоўтацвіетамі восень...
Ўжо кастрычнік зямлю пакрыў.
Кроў лілася сем дзён, а на восьмы
засталося байцоў толькі тры.

Тры браты на крывавым полі—
кожны жыць яшчэ годы рад...
— Краю роднага ня ўбачу я ніколі.—
гаварыў старэйшы брат.

І другі сказаў:
— Хачу жыць я:
ня стрымаць нам ворагаў палкі;
гляну, як у залацістым жыце
буйнай сінню гараць васількі!

Трэці брат каня растрыножыў:
— Я памру, дык загіне мой край:
буду клікаць людзей я на бой апошні,
прывяду я новую раць!

Брат старэйшы лёг на пагосьце;
брат сярэдні аддаўся дзяўчыне;
брат малодшы ворагаў косьці
разьмятаў па палёх і лагчынах.

ВЕЦЕР З ПОЎНАЧЫ

Вецер з поўначы... Сьнег і стынь..
Ночы ясныя.. Дні залатыя..
Вострым думкам і песням цьвісьці,
што жывілі-б амшары пустыя.

Нам-бы песню, каб змоўкла душа,
і крылатымі сталі словы..
Будзе сталёвей вызваніваць шаг,
будзе сэрца зьвінець сталёвей.

Будуць цені блудзіць ля прысад
і та ўзьмежках сьнягі растануць..
Не пайду ніколі назад,
баявога ня кіну стану.

Брат паляжа, а з ім і я.
Срэбрам труб прагрыміць перамога..
Для цябе, старана мая,
на мяцежных тваіх дарогах!..

Хай загіне мая галава.
Усё роўна – забудуць ці ўспомняць...
Шкадаваць?.. Дык нашто шкадаваць,
ды сьлязою вузорыць скроні!..

Зьменяць лепшыя заўтра нас;
ляжа шлях дываном-зелянінай...
Старана ты мая, старана!..
Для цябе і жыць і загінуць...

І таму, хто душой скамянеў,
не пачуць, што жыве і дыша;
не гарэць яму, ня зьвінець
па вялікіх дарогах да ўзвышшаў.

Будзе вецер і сьнег, і стынь;
сны чароўныя і залатыя..
Цьвёрдым крокам наперад ісьці,
і ніколі запал не астыне.

26-III-1926 г.

ЗАПЛЯЦІ ЗАЛАТУЮ КАСУ.

Запляці залатую касу.
Выйдзі ў сад і вясьне пакланіся.
Можа ўспомніць былую красу
лістапада пажоўклае лісьце...
Запляці залатую касу.

Дні і ночы развеюць туман...
На балоты, на росы развеюць...
Сож і Гомель.. Краіна мая!..
Паглядзі, як зара ружавее...
Дні і ночы разгоняць туман.

Так было... Дык ці-ж будзе так?..
Чуў я песьні і казкі чуў я.
Бачыў я тваіх дэк сіль і сталь,
думаў думу з табой залатую...
Так было, дык ці-ж будзе так?

Праз палі, праз нізіны і ўзвышшы,
праз кудлатую сіль лясоў,
бачу, як навальнічыць вышаў
з берагоў крутарогіх Сож
праз палі, праз нізіны і ўзвышшы.

Вецер, вецер! Рабінавы сум
над старым, над чужым і над новым...
Запляці-ж залатую касу,
выйдзі ў поле спаткацца з вясною...
Вецер, вецер! Рабінавы сум.

Сож і Гомель!.. Краіна мая!..
Песьням—шыр!.. Палынам—раздолье...
Разьліюся песьнямі я
пра тваю неапетую долю...
Сож і Гомель!.. Краіна мая!

Запляці залатую касу.
Выйдзі ў сьвет і вясьне пакланіся.
Можа ўспомніць былую красу
лістапада пажоўклае лісьце...
Запляці залатую касу.

Гомель, 19-IV—26 г.

СКАРГА І КРЫЎДА...

Скарга і крыўда... Смутак і боль,
смутак і боль наўсьцяж.
Змоўкні ты, сэрца! І мы з табой
выйдзем з нізін жыцця.

Шлях крамяністы сярод трывог,
шлях крамяністы скрозь.
Прадзед вятроў—буравей Стрыбог
вывятрыць сінью скронь.

Сон залацісты сьлепіць скронь
пеніцца сінь над ракой...
Месяц! Вясёлкамі затрызвонь
для мяне і для васількоў.

Палкая радасьць і востры боль.
Цяжкі толькі пачыні!..
Здолеем мы самоту з журбай,
здолеем перамагчы.

Шлях крамяністы сярод трывог
скончым і пройдзем скрозь.
Прадзея вятроў—буравей Стрыбог
вывятрыць сіньню скронь.

Б5925
9

DIES IRAE, DIES ILLA...

Рым і Эяда заснулі ў палёце гадоў і ста-
годзьдзяў.
Мохам спавіты Акрополь, руінаю стаў Капі-
толі.
Мірна гандлююць алівай патомкі Гомэраў і
Брутаў.
Мора нязьмерную гладзь прасьвярлілі наўсь-
цяж браняносцы.
Дзень нямінучага гневу, гадзіна вялікіх зма-
ганьняў,
будуць грывець і чакаць сваіх срэбраструн-
ных Гомэраў;
толькі ня тых, што хрыпяць пра жалезабэ-
тонны Акрополь,
ды барабанамі глушаць срэбрыстыя думкі і
песьні.
Дзень неабдымнага гневу, грознай, як сьмерць
навальніцы
можна пазнаць толькі ў песьні, нежнай, як
майскае раньне.
Будзе і радасьць і шчасьце! І гнеў буйнара-
дасны будзе...
Шкода, што Рым і Эяда заснулі ў тумане
стагодзьдзяў.

СЪЦЕЖКІ ВАСІЛЬКОВЫЯ

СЬЦЕЖКІ ВАСІЛЬКОВЫЯ.

Сьцежкі васільковыя, думкі буравейныя...
Адзьвінелі раніцы сонечнымі зьвеньнямі.
А цяпер вось словы—цвѣрдыя ды звонкія
пра жыцьцѣ буянае, пра маю старонку.
Ой вы, казкі дзіўныя, пра пуціны вузкія,
крыўдай гартаваныя сьлёзы беларускія...
Выйду ў бор стагодні... Дуб з бярозкай по-
плеч...
Хто раскажа ўнукам, што такое распач?
Дай, сястрыца, руку мне... Сэрца непакорнае!
Дзе-ж яны, варожыя, што з душою чорнаю?
Ці ў лясох зблудзілі, ці ў балотах згінулі,—
толькі воляй, ці няволяй, нашы сьцежкі кінулі.
Былі непагоды, буры ды пожары—
і ня знойдзем па мінулым ні сьлязы, ні жалю!
Толькі часам дзікаю злосьцю кроў набракне—
сэрца гневам выкіпіць—сьлёз няма заплакаць...
Ад таго ўскрываюцца ўсе старыя раны
і адзін я з песьняю—з маладых, ды раньні.
Можа гэта злая сонь ды з гнілымі сокамі...
Над самотай ды над стыньню ўецца думка со-
колам...

Прыдзе мая любая вечарам лілёвым —
ціханька мне скажа ласкавае слова...

Бура вые поначы рве дубы з карэньнямі—
наша Будучына нас крыўдай ня сустрэне.

Наша Будучына з намі... У пуцінах сініх
поступ цвёрды і адважны дарам не загіне.

Толькі будуць словы цвёрдыя ды звонкія
пра краіну залатую, пра маю старонку.

6-VI—26 г.

ЦІХАЗВОННЫЯ ДЫ ЛАСКАВЫЯ ДНІ...

Ціхазвонныя ды ласкавыя дні
У прасторах сінякрылых без граніц.
І мой край цяпер бліжэй мне і мілей,
Песьня родная званчэй і весялей.

Вочы сінія, ды з золота каса...
Як пра шчасьце, як пра радасьць расказаць?
Стануць дні, нібы з асеньніх клёнаў ліст—
будуць песьні чорналесьсе весяліць.

Ціхазвонныя ды ласкавыя дні
плешчуць раніцай з бярозавых крыніц...
Ой, вы песьні.. Для сябе і для другіх
сінім сьветам паланеюць берагі,

сінім сьветам мрамуровых стромкіх мар.
Палыноў ды буралому больш няма.
Вочы сінія, высокі тонкі стан...
І ўсёроўна ўжо—ці жыць, ці перастаць.

Ціхазвонныя, ды ласкавыя дні...
Буду з песьнямі сваімі гаманць;
выйдзем мы да сівагрывых дальніх гор,
да жаданых і няпетых берагоў.

2-V-26 г.

І ЖЫЦЬЦЁ СНАВАЛАСЯ...

Анат. Вольнаму.

І жыцьцё снавалася ніткаю срэбрыстаю,
і будзілі водгулье струны галасістыя...
А цяпер казалі мне—праўда ці няпраўда—
што ў туманах раніцы заблуділа радасьць.

Што-ж! Калі туманіцца—значы дзень румя-
ніцца,

і расу туманамі паднімае раніца...
А ў туманах стыглых, раніцаю ўзнятых,
гэтак пахнуць сьцежкі палыном і мятай.

Ой ты, раньне яснае, ды з лугамі роснымі!
Ой ты, сонца налкае, з залатымі косамі!..
Завіліся фарбы ў міліёны кольцаў,
дык паслухай песьню, песьню комсамольца.

ПАЦЕРКІ ЛІЛҒВЫЯ.

* * *

I.

Ён з далёкіх пуцін
вярнуўся ў родны край.
Цяжка было ісьці—
цяпер супачыць пара.

Хацелася ўсё вітаць,
хацелася нанавя жыць...
А людзі казалі так:
— Ён для нас чужы!.

І пайшоў ён зноў у сьвет,
у сьвет, знаёмы даўно—
на брылянцістай расе
пакінуў адбіткі ног.

* * *

II.

Нам нявесела жыць —
мы шукаем забаў;
Вечна у нас імжыць
тонкім туманам журба.

Змоўклі струны жыцця,
акамянеў язык.
Зубы шчыльней зацяць
і завінціць мазгі!..

Думае кожны няўзнак:
— Умеў я жыць і любіць —
па завулках ганяў сабак,
шыбы каменянямі біў!.

* * *

III.

Вось і памёр поэт
і адзьвінела жыцьцё.
Вётра лёгкі павеў
чуць скалыхнуў трысьцё.

Адны казалі—вар'ят,
другія казалі—святы,
і кожны бясконца рады,
што жар нязнаны астыў.

Зьвіла любімая косы,
другому сябе аддала
раньнем мутным і росным,
калі гусьцела імгла.

18—X—25 г.

АСЫПАЕ ЧЭРВЕНЬ БЕЛЫ САД.

Асыпае чэрвень белы сад.
Сок калінавы лугі апаясаў...
Глянь, як раніцы чырвонае віно
срэбраногія бярозкі заліло!

Разважалі—быць нам ці ня быць—
шмат зрабілі—трэба шмат яшчэ зрабіць...
Стаў на варце адзінокай сіні клён;
ўсім—і блізкім, і далёкім—наш паклон.

Прывітаньне шчыра—ад душы...
Сіла няма такіх, каб нас перадушыць!
Мора пенай разаб'ецца аб граніт—
хай-жа кажуць, што ні мэты, ні граніц.

Заплятайцеся пралескі у вянок—
плешча радасьці чырвонае віно.
Будзе вецер сівагрывы варажыць
пра свае ці пра чужыя рубяжы.

Што нам пацеркі з старых рабін?
Можам самі сабе сьцежкі церабіць;
хопіць сілы для чужых і для сваіх,
каб сабою перамогу заслانیць.

Будзе праўда з тым, хто перамог,
пераможанаму—крыўда і ярмо...
Ой ты, клён сінягаловы, стройны клён,
па-над возерам празрыстым, быццам шкло!

Асынае чэрвень белы сад.
Сок калінавы лугі апаясаў...
Нашай раницы чырвонае віно
срэбраногія бярозкі заліло.

ЗЬВІНІЦЬ ПРАСТОРАМІ ТУГА.

Зьвініць прасторами туга
і кут далёкі бліжай, бліжай.
Ізноў асінавая гаць
мае напевы закальша.

Ў зялёных гацерах бяроз,
сьвятлей ад раньня і ад сонца,
маячыць сівы вербалоз,
сасонка туліцца к сасонцы.

О, маем вытканая сіль!
Які напеў, якія словы,
каб шалясьцелі каласы
і бор гудзеў сінягаловы.

Ужо цяпер—ня тыя дні.
І я прышоў сюды з паклонам.
І будзем думаць мы адны
не пра тугу і не пра клёны.

Успомнім, колькі мы прайшлі,
якія зналі пуцявіны—
пабеды зvon і славы кліч—
шлях вінаватых і нявінных.

Ўсё помню я... І цьмяны бор...
І мост, і пруд паміж чаротаў...
О, як прайсьці з такой журбой
скрозь сівер люты, стынь і слоту?

Гатоў загінуць на мяжы,
гатоў і плакаць і сьмяяцца.
І хочацца ня дарам жыць,
але гарэць і разгарацца.

Прайду праз гаць, праз строй асін
з дарог прывычных і далёкіх.
Пачну сьпяваць пра тую сіль,
што першую спаткала вока.

Ізноў асінавая гаць
мне тыя казкі наварожыць,
што пачала глушыць туга
напевам сумным і варожым.

Пра маем вытканую сіль
скажу я зноў такія словы,
каб шапацелі каласы
і залацісьцей і сталёвей.

20-V-1926 г.,
с. Галь.

СКРЫЖАЛІ

СКРЫЖАЛІ.

(Цыкль вершаў).

1.

За мастом разышліся вілаватыя сьцежкі,
разышліся дарогі...

І трава пры дарозе, і дзірван на узьмежках,
і туман крутарогі.

Не прайсьці, не праехаць і назад не вярнуцца
праз бары, дзе бярозы верхавінамі гнуцца—
разышліся дарогі.

2.

І праз вецер заходні, і праз вецер і слоту
пахне днём і вясною.

Не магу і ня здамся... Будзе ў песьнях яснота,
будзе сонца са мною.

Заімжыць пазалотай лёгкакрылая песьня
і ня будзе самотна, і ня будзе мне цесна—
пахне днём і вясною.

3.

Там, у сонцавай хаце, што на ўзьмежку нябё-
саў,

пазалочаны ганак.

Ходзіць месяц бялявы і галосіць, галосіць,
як забыты каханак.

Пойдзе месяц надхмар'ем на зялёныя ўзгор'і,
і да самага раньня вартаваць будуць зоры
пазалочаны ганак...

4.

Будзе плакаць дзяўчынка, будзе плакаць а
болю,

будуць сьлёзы, як срэбра.

Бо на першае гора не забыцца ніколі—
мусіць, гэтак і трэба.

Калі ляльку пабіді, не паможаш нічым тут—
над пабітаю лялькай будзе плакаць дзяўчынка,
будуць сьлёзы, як срэбра.

5.

Можна ў горы з усьмешкай, можна плакаць
ад шчасьця—

будзе сэрца, як крэмень.

Засумуе асіна, стане лісьцямі шастаць,
стануць стыгнуць карэньні.

Дні з начамі праскачуць, як шалёныя коні.

Цела зробіцца кволым, стануць срэбнымі
скроні—

будзе сэрца, як крэмень.

6.

Выйду, выйду ў нізіны, дзе прасторы і вежы.
Загарацца сузор'і.

Ў кім гарачае сэрца, таго смутак драпежны
ня супыніць, ня зморыць.

Выйду, выйду на горы, дзе лунаюць сусьветы
кіну песьню ў пагоню за мяцежнікам-ветрам—
загарацца сузор'і.

7.

І ні лютае гора, ні балючая крыўда
не павіснуць на крыльях.

Прыдуць людзі ліхія, ды з каменямі прыдуць
прыдуць з крыкам зьвярыным.

Будуць бэсьціць адважных, што ўзьняліся на
ўзвышшы,
і ад злосьці бясьсільнай, як ваўкі заскавы-
чуць—

не павіснуць на крыльях.

АЗІЯ

ЛЕГЕНДА.

Кніга ў чырвоным саф'яне,
літары кованы з золата.
Срэбрам звонкім затканы
мудрыя казкі пра волатаў.

Сінія столкі сьцелюцца,
льсьняцца імглою раньня...
Вобразаў дзіўных мяцеліца,
палкія строфы корана!..

Індыі сінія нетры,
сказ многатварага Вішну...
Гэта Усходу ветры
зорамі сьцежкі вышылі.

Зьвіткі старыя разгорнуты:
казкі расказа папірус,
як для Ізіды і Горуса
з мёртвых устаў Озірыс;

пра пекнату Суламіфі,
пра разьбяра Хірама...
З мармуру белага—міфы,
з золата строфы корана.

Кніга ў чырвоным саф'яне,
кованы словы з золата.
Ў сінія столкі затканы
мудрыя казкі пра волатаў.

МАЛІЛІСЯ ПАД КРЫЖАМ.

Маліліся пад крыжам,
хіталіся ад зморы;
а я, як чорнакніжнік,
лічу на небе зоры.

Шукаю я заўзята
дарогі з родных вязяў—
мкне сэрца азыята
у сіль таемных Азій;

да казак сінявейных,
няпісанае праўды...
Самкнуць такія зьвеньні,
каб заіскрыла радасьць.

Спазнаць такія далі,
знайсцьці такія тропы,
каб праўнукі ня зналі
ні Азій, ні Эўропаў...

Ці будзе, ці ня будзе—
імкненьне ёсць і воля...
І прагнуць, прагнуць грудзі
Прастораў і сваволі...

АДЫЙШОҮШЫМ

ПЕСЬНЯ НЕДАПЕТАЯ...

Песьня недапетая... Песьня абарваная...
Кволая і стромкая ў ясных фарбах ранья.
Вось такую песьняй, каб аж думкі стыглі,
ўзняцца, захлынуцца і жыцьцё ўсё выліць.
Каб рассыпаць сэрца яснымі каралямі,
празьвінець вясёлкаю па-над сінім краем —
не адзін загінуў, не адзін загіне
з песьняй лебядзінаю пра сваю краіну.
Сіні край з балотамі, ды з лугамі роснымі,
з ценьмі бурштыновымі, з шэрымі пракосамі...
Мы ўжо не заблудзім ў сьцежках палыновых,
бо буяней песьні і сталёвей словы.
Ўсё адаць прыгожаму... Ўсё жыцьцё убогае.
Распыліцца ў радасным, а сабе — нічога.
Што ў жыцьці жаданьней хараства і сьвету —
радасьці бязмежнай сінякрылых ветраў...
Адару краіну я сэрца свайго скарбамі;
змалку і да сьмерці — ў залацістых фарбах...
Можа і загіну... Можа ўспомняць людзі...
Мо' заплача любая, а пасья... забудзе.

МАКСІМУ БАГДАНОВІЧУ.

Жоўты жвір на забытай магіле
жоўтым лісьцем асыплюць ліпы.
Ты адзін на чужыне загінеш,
і труна пад рыдлёўкай ня скригне.

Парастуць аксамітам зялёным
дзікі мох ды глухое зелье;
можа ўночы сава адтрызвоніць
на тваім невясёлым вясельлі.

Белы месяц на варту пойдзе;
стануць золатам дні асыпацца.
Палятуць журавы на поўдзень—
заляцяць з табой прывітацца.

І спытаеш у птушак вольных:
— Беларусь Беларусьсю ці стала?
Бо бяз ліку крыўды і болю
адзьвінела ў палёх касьцямі.

У ВЯНОК С. ЕСЕЊІНУ.

Прыдзе новы такі, ці ня прыдзе...

Быў адзін...

І рашыў...

І змог.

А чаму?..

Можа ў болі і крыўдзе
чалавека поэт перамог?

Ня дрыжы на асіне ліст,

Ты ня гойсай, вецер, па ўзвышшах...

Скажуць: памёр поэт—скандаліст,
скажуць—быў ён на сьвеце лішнім.

Запаліце жалобы агні—

хай усюды яны загарацца:

па поэце разанскіх ніў

беларуская песня плача.

29—XII—1925 г.

КРЫЛАТАЕ

ЎСЁ ЗАГІНЕ.

К.

Ўсё загіне ў сьвеце, ўсё загіне—
не загіне толькі палкі момант...
Разаб'ецца час, як кубак з гліны,
сэрца-ж загарыцца, як салома.

Гэты верш ад п'янага настрою,
ад чырвоных губ і падалункаў...
Эх, маё ты шчасьце залатое,
у якіх шукаць цябе завулках?..

Пройдзе ноч... Ізноў настане раньне;
закрасуе сонца жар-малінай...
Мо' другому сэрца ты параніш...
Абнімуся я з другой дзяўчынай.

І ў срэбных перазвонах вецця
будзеш вусны цалаваць другому...
Ўсё загіне, ўсё загіне ў сьвеце—
не загіне толькі палкі момант.

Студзень 1926 г.

ЗАЛАТАВАЛОСАЙ.

Н. В. прысьвячаю

П'яны вечар і п'яны дзень
Толькі сэрца шалёна стукоча.
Ў гэты вечар глядзець і глядзець
Ў васількова-глыбокія вочы.

Сэрцу воля і думкам палон:
на хвіліну-жыць і ня думаць.
Чырвань залата ў песні ўпляло
новы сказ пра цябе, маладую.

Пацалунак гарачы... І раптам
нечаканы, нясьмелы адказ...
Наша шчасьце і наша сьвята
ў нашай волі і ў нашых руках...

П'яны вечар і п'яны дзень...
Нібы майская песня ў восень.
Толькі ў сінія вочы глядзець,
ды сплятаць залатыя косы...

1—I—1926 г.

ВЫЙСЬЦІ Ў ШЫРОКІ СЬВЕТ...

Выйсьці ў шырокі сьвет,
глянуць навокал...
Дня залаты прасьвет,
сонца сталёвыя крокі!..
Так, як другія, жыць—
трэба сьмяяцца!..
Гэта віно імжыць,
лёгкім імжыць румянцам...
Воўчых сьцяжынак шмат
на раздарожжы...
Тых разудалых няма—
сэрца тугой варожыць.
Можа ў начной расе
песьні замоўкнуць...
Дня залаты прасьвет,
сонца сталёвыя крокі!..

ПОМНІШ ЗІМУ І МАРОЗЫ.

Помніш зіму і марозы,
браму і мёрзлае вецьце?
Быў я п'яны і цвярозы
і шчасьлівейшы у сьвеце.
Гнілое, зьбітае слова —
а як сказаць іначай?..
Ўсё-ж такі я ня зломак,
і кроў у сэрцы гарачая.
Выйдзем з табою поруч
на шлях шырокі жыцьцёвы —
можа радасьць і гора
родзяць лепшыя словы.
Страхі ўсе і пагрозы
згоніць шалёны вецер...
Помніш зіму і марозы,
Браму і мёрзлае вецьце?

І ТУГА І ВОСЕНЬ...

І туга і восень—
ня зьвіняць калосьсі..
Сэрца не замоўкне
аб лістох пажоўклых.
Горы і нізіны
сьвет завее сіні;
плачу і сьмяюся—
песьня гасьне, мусіць..
Ў чырвані лагчыны
сталі дзьве дзяўчыны,
розныя абліччам ..
І абедзьве клічуць.
І у першай косы,
нібы ліст увосень..
Плачу і сьмяюся—
песьня гасьне, мусіць.

ЎСЁ АДДАМ ЗАЛАТОМУ ЖЫЦЬЦЮ Я...

Ўсё аддам залатому жыцьцю я
для другіх гадзін...

Бачыць сэрца усё і чуе—
маладое нашто маладзіць?..

Ад сваіх, ад чужых раздарожжаў
я іду далей..

Шмат напеваў у нас прыгожых,
а хацелася-б весялей.

Вось і ўсё... За часінай часіна—
гэтак дзень за днём.

Бач, як раніца закаласіла!..
Дык няўжо-ж цяпер мы засьнём?

І таму, каго дзень не хвалюе,
песьні гэтакі не нарадзіць.

Ўсё аддам залатому жыцьцю я
для другіх гадзін.

Тлумачэньні слоў.

Dies irae—на латыні—дзень гневу.

Эяда—старадаўняя назва Грэцыі.

Трыумф—урачыстасьць перамогі ў старым Рыме.

Стрыбог—бог ветру у беларусоў і ў славян наогул.

Капітолі—храм у Рыме,—прысьвечаны галоўнаму рымскаму богу.

Акрополь—храм у грэцкім горадзе Атэнах.

Гомэр—вядомы стара-грэцкі poeta.

Брут—гэрой рымскай гісторыі—падняў паўстаньне супроць рымскіх цароў і ўстанавіў рэспубліку.

Скрыжалі—каменныя дошкі з высечанымі тэкстамі.

Коран—магамэтанскае эвангелье.

Вішну—адзін з індыйскіх багоў.

Озірыс, Ізіда, Горус—эгіпецкія богі—бацька, маці і сын.

Папірус—расьліна, лісты якой замянялі старадаўнім эгіпцянам паперу.

Суламіфь—жонка яўрэйскага цара Саламона, якая вызначалася сваёю пекнатаю.

Хірам—вядомы разьбяр часоў Саламона.

Чорнакніжнік—чарадзеі.

ТАГО-Ж АЎТАРА

Беларусь бунтарская. Вершы БДВ 1922.

Сонечнымі сьцежкамі. Вершы. Выд. ЦБ Маладзяка 1925.

Шанхайскі шоўк. Поэма. Выд. ЦБ Маладзяка 1926.

Палацянка. Поэма. (Рыхтуецца да друку).

З Ъ М Е С Т

DIES IRAE

Стар.

Маладняку	5
Дням ня змоўкнуць	7
Трыумф	9
Браты	12
Вецер з поўначы	14
Запляці залатую касу	16
Скарга і крыўда...	18
Dies irae, dies illa	20

СЬЦЕЖКІ ВАСІЛЬКОВЫЯ

Сьцежкі васільковыя	23
Ціхазвонныя ды ласкавыя дні...	25
І жыцьцё снавалася	27
Пацеркі лілёвыя	28
Асыпае чэрвень белы сад	31
Зьвініць прасторамі туга	33

СКРЫЖАЛІ

За мастом разышліся вілаватыя сьцежкі...	37
І праз вецер заходні...	38
Там, у сонцавай хаце...	39
Будзе плакаць дзяўчынка...	40
Можна ў горы з усьмешкай...	41
Выйду, выйду ў нізіны...	42
І ні лютае гора...	43

АЗІЯ

Легенда	47
Маліліся пад крыжам	49

АДЫЙШОЎШЫМ

Песьня недапетая...	53
Максіму Багдановічу	54
У вянок С. Есеніну	55

КРЫЛАТАЕ

Ўсё загіне	59
Залатавалосай	60
Выйсьці ў шырокі сьвет...	61
Помніш зіму і марозы	62
І туга і восень	63
Ўсё аддам залатому жыццю я...	64
Тлумачэньні слоў	65

1964 г.

Бел. 2005

80000003 12 1 187

